

Nr 141.

Av herr **Hallén**, om rätt för vissa ämneslärare vid kommunala flickskolan i Karlstad att för placering i löneklass tillgodoräkna föregående tjänstgöring.

Genom beslut den 21 maj 1943 förklarades flickskolelinjen vid Karlstads högre elementarläroverk för flickor erkänd såsom kommunal flickskola fr. o. m. den 1 juli 1943. Samtidigt förklarade Kungl. Maj:t hinder icke möta mot att den kommunala flickskolan utan kostnad för statsverket kombinerades med en treårig realskollinje. Vid den kommunala flickskolan finnas anställda 12 ordinarie ämneslärare, som omedelbart före kommunaliseringen voro anställda vid den statsunderstödda enskilda flickskolan. Dessa blevo underkastade avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna 509/1943.

Enligt detta reglemente (9 § 1 mom.) skall lärare vid tillträddandet av ordinarie tjänst erhålla lön enligt den för vederbörande lönegrad fastställda lägsta löneklassen, såvida icke den s. k. sneddningsregeln kan tillämpas eller Kungl. Maj:t medgiver placering i högre löneklass. De 12 ordinarie ämneslärarna ha, under åberopande av 10 § 3 mom. avlöningsreglementet, hos Kungl. Maj:t hemställt om tillgodoräkning för löneklassplacering av tjänstgöringstid före den 1 juli 1943. Enligt ifrågavarande författningsrum må Kungl. Maj:t, där sådant prövas skäligt, kunna lämna medgivande om placering i högre löneklass för sådan lärare, som före tillträddandet av ordinarie tjänst under avsevärd tid innehaft annan kommunal befattning än i reglementet avses eller ock i annan icke statlig anställning utfört arbete av allmännyttig beskaffenhet. Skolöverstyrelsen hemställde, att 11 av lärarinborna, vilka kunde åberopa långvarig anställning, placerades i KO 21:23, alltså två löneklasser högre än den för dem gällande lägsta löneklassen KO 21:21. Med hänsyn till relativt långa avbrott i den tolfte lärarinnans tjänstgöring ansåg sig överstyrelsen ej kunna tillstyrka hennes ansökan. Statskontoret och allmänna lönenämnden avstyrkte samtliga ansökningarna. Statskontoret erinrade därvid om att i civila avlöningsreglementet 8 § 4 mom. finnes en bestämmelse, som motsvarade det åberopade stadgandet i 10 § 3 mom. avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna. Den Kungl. Maj:t enligt det förstnämnda reglementet tillagda befogenheten att beträffande tjänsteman, som övergått från icke-statlig anställning till ordinarie statstjänst, medgiva placering i högre löneklass inom lönegraden än begynnelöneklassen, har, enligt statskontoret, förutsatts skola utnyttjas endast

för att förebygga en vid dylik övergång eventuellt uppkommande avsevärd minskning av under lång tid åtnjuten avlöning. Någon sådan löneminskning var det icke fråga om i nu förevarande fall. Lärarinnorna uppburu under läsåret 1943/44 ungefär samma lön som omedelbart dessförinnan. Kungl. Maj:t lämnade ansökningarna utan åtgärd.

Därest Karlstads högre elementarläroverk för flickor kommunaliserats före den 1 juli 1943, hade lärarinnorna blivit underkastade avlöningsreglementet den 11 november 1938 (nr 660) för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor och högre folkskolor, vilket reglemente fortfarande gäller för övningslärare. I 8 § 2 mom. stadgas, att lärare må för löneklassplacering, efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, helt eller delvis tillgodoräknas den tid, varunder han eljest utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som i avseende å sin art och omfattning finnes ur det allmännas synpunkt svara mot, vara jämförbart med eller av högre värde än det arbete, han har att utföra å befattningen. Med stöd av detta stadgande ha många ordinarie ämneslärarinnor vid kommunala flickskolor tillgodoräknats tjänstetid vid statsunderstödda enskilda läroanstalter i sådan utsträckning, att de kunnat placeras två löneklasser högre än den lägsta. Vid Kungl. Maj:ts prövning har ingen hänsyn tagits till lärarinnans löneförmåner före och efter kommunaliseringen. Sedan avlöningsreglementet 660/1938 fr. o. m. den 1 juli 1943 ersatts av avlöningsreglementet 509/1943, ha ämneslärarinnorna i fråga bibehållit sin löneklassplacering.

Med Karlstads högre elementarläroverk för flickor var förbunden en tre-årig statsunderstödd realskollinje. Flickorna hade icke tillträde till realskolan vid högre allmänna läroverket. Enda möjligheten för dem att få reaskolutbildning i Karlstad var att anlita flickskolans realskollinje. Stadsfullmäktige önskade, att denna linje skulle kommunaliseras samtidigt med flickskolan. Skolans kommunalisering har därigenom blivit fördröjd. Stadsfullmäktiges första hemställan om kommunalisering gjordes redan den 21 december 1938. Skolöverstyrelsen avgav utlåtande den 13 mars 1939 och anförde därvid bl. a., att behovet av en kommunal flickskola i Karlstad syntes till fullo styrkt och att det lämpligen borde tillgodoses genom ombildning av den privata flickskolan. Härvid skulle emellertid realskollinjen komma att nedläggas. Denna linje vore den enda skolform på orten, vid vilken flickor kunde avlägga realexamen, och motsvarande ett obestridligt föreliggande behov. Den av stadsfullmäktige föreslagna utvägen att tillgodose båda behoven genom att med en kommunal flickskola förena en statsunderstödd realskollinje av den art, som vore upprättad vid den enskilda flickskolan, syntes icke förenlig med gällande bestämmelser för kommunala flickskolor och ej heller av principiella skäl tillräddig. Överstyrelsen diskuterade vidare möjligheten att upprätta en kommunal mellanskola för flickor eller att ombilda högre allmänna läroverket. Slutligen hemställde överstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte

lämna stadsfullmäktiges framställning utan bifall. Den 4 december 1939 förklarade stadsfullmäktige, att fullmäktige för sin del intet hade att erinra mot att med beslut i ärendet finge anstå tills vidare. Därefter inkommo stadsfullmäktige den 5 juni 1942 med förnyad framställning. I denna framhölls, att om den både för staden och staten billigaste anordningen, nämligen en treårig realskollinje kombinerad med flickskolan, icke ansågs förenlig med flickskolans ombildning till kommunal flickskola, staden torde bli nödgad nedlägga realskollinjen, varigenom flickorna i Karlstad skulle förmenas avlägga realexamen. Skolöverstyrelsen, som avgav utlåtande den 21 december 1942, kunde icke tillstyrka framställningen, enär något nytt ej tillkommit. Först sedan stadsfullmäktige den 18 mars 1943 beslutat hemställa om ombildande av den statsunderstödda flickskolan till kommunal flickskola med tillstånd för staden att med densamma kombinera en treårig realskollinje, vilken, därest Kungl. Maj:t ej ville anordna den med statsunderstöd, skulle drivas utan kostnad för statsverket, tillstyrkte överstyrelsen den 8 april 1943 kommunaliseringen.

Det kan icke råda något tvivel om att stadsfullmäktiges i Karlstad önskan att tillgodose flickornas behov av realskolebildning fördröjt flickskolans kommunalisering, även om under åren 1939 och 1940 också det statsekonomiska läget verkat fördröjande. Ämneslärarinnorna ha alltså fått vidkännas en avsevärd ekonomisk uppoffring för att flickorna i Karlstad skulle ha möjlighet att avlägga realexamen. Det måste för dem framstå såsom en orättvisa, att de icke kommit i åtnjutande av den förmån i löneturshänseende, som de skulle haft jämlikt ovannämnda stadgande i 8 § 2 mom. av S. F. S. 660/1938, om kommunaliseringen skett före den 1 juli 1943.

På grund av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att de ordinarie ämneslärare vid kommunala flickskolan i Karlstad, som voro anställda vid Karlstads högre elementarläroverk för flickor vid skolans kommunalisering den 1 juli 1943, må för placering i löneklass tillgodoräkna tjänstetid enligt den praxis, som utbildat sig vid tillämpning av stadgandet i 8 § 2 mom. avlösningsreglementet 660/1938.

Stockholm den 21 januari 1945.

Harald Hallén.
